

Магістр 1 року навчання
факультету обліку і аудиту ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ПРОБЛЕМИ В ПРОЦЕСІ ПЕРЕХОДУ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ ДО СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ЗГІДНО З МСФЗ

Анотація. Висвітлено важливість запровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні. Наведено позитивні моменти і проблеми, що виникають в процесі переходу вітчизняних підприємств до складання звітності згідно з Міжнародними стандартами фінансової звітності. Виділено основні відмінності відображення деяких операцій за Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 та Міжнародним стандартом бухгалтерського обліку 7.

Аннотация. Освещена важность внедрения Международных стандартов финансовой отчетности в Украине. Приведены положительные моменты и проблемы, возникающие в процессе перехода отечественных предприятий к составлению отчетности по Международным стандартам финансовой отчетности. Выделены основные различия отражения некоторых операций по Национальному положению (стандарту) бухгалтерского учета 1 и Международному стандарту бухгалтерского учета 7.

Annotation. The importance of the implementation of International Financial Reporting Standards in Ukraine was elicited. The positive aspects and problems associated with the transition of domestic enterprises reporting to International Financial Reporting Standards were described. The basic differences of representation of certain operations according to on the National Accounting Regulations (Standards) 1 and International Accounting Standard 7 were elucidated.

Ключові слова: фінансова звітність, міжнародні стандарти, проблеми, впровадження, відмінності.

Стратегія реформування системи бухгалтерського обліку, яке відбувається в Україні, передбачає застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ). Тому максимальна інтеграція та приведення бухгалтерського обліку в Україні до загальноприйнятих у міжнародній практиці принципів є необхідною умовою її активної співпраці з усіма цивілізованими зарубіжними країнами і розширення зовнішньоекономічних зв'язків українських підприємств задля спрощення взаємодії з інвесторами і споживачами в різних країнах.

Проблему трансформації фінансової звітності висвітлювали у своїх працях такі відомі науковці, як: Веріга Г. В., В. Орлова, Лісна О. В., Голов С. Ф., Нищенко Л. П., В. Швець, В. Костюченко та ін. [1 – 4]. Вони переважно розглядали проблемні питання гармонізації бухгалтерського обліку та фінансової звітності на основі міжнародного досвіду, приділяли увагу визначенню напрямів удосконалення бухгалтерського обліку відповідно до принципів МСФЗ, розглядали труднощі процесу прийняття та запровадження МСФЗ в українській практиці ведення бухгалтерського обліку. Але вони недостатньо приділяли уваги технічним, організаційним та освітнім проблемам переходу на міжнародні стандарти бухгалтерського обліку.

Мета дослідження – проаналізувати проблеми переходу підприємств до використання МСФЗ, розкрити основні відмінності системи Положень (стандартів) бухгалтерського обліку (П(С)БО) і системи МСФЗ.

Об'єктом дослідження виступає фінансова звітність суб'єктів господарювання.

Предмет дослідження – проблеми складання фінансової звітності згідно з МСФЗ.

Практика свідчить, що використання МСФЗ забезпечує зменшення ризику для кредиторів та інвесторів, зниження витрат кожної країни на розробку власних стандартів, поглиблення міжнародної кооперації у сфері бухгалтерського обліку, однозначне розуміння фінансової звітності та зростання довіри до її показників.

МСФЗ – документи, які визначають загальний підхід до складання фінансової звітності, а також пропонують варіанти обліку окремих засобів або операцій підприємств. Вони мають рекомендаційний характер, що якнайбільше відповідає ринковій економіці [3].

Процес запровадження МСФЗ у практичну діяльність підприємств України був досить тривалим, що складався з певних глобальних етапів. Можна виділити такі позитивні моменти цього процесу: затверджено базове нормативне забезпечення як на рівні держави, так і окремими регуляторами (НБУ, НКЦПФР тощо); налагоджена офіційна взаємодія з Радою з МСФЗ (стандарти перекладені державною мовою і перебувають у вільному доступі для всіх бажаючих); створено і вміщено на сайті Мінфіну Інтернет-ресурс, присвячений питанням запровадження МСФЗ, на якому є достатня кількість корисної інформації, порад для практичного застосування МСФЗ; організовано широке суспільне обговорення процесів запровадження МСФЗ, проводяться круглі столи, науково-практичні конференції.

Однак, незважаючи на значні позитивні аспекти, є також проблемні моменти, які можна розділити на три групи:

1. Технічні проблеми: існуюча система бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності не повною мірою відповідає національним П(С)БО; проблеми в оцінці окремих статей на дату переходу; необхідність використання професійного судження бухгалтерами; техніка застосування МСФЗ (або тільки для складання звітності, або для ведення бухгалтерського обліку); відображення у звітності інвестицій у дочірні та асоційовані компанії, міцний зв'язок з податковим обліком [5].

2. Організаційні проблеми. На багатьох вітчизняних підприємствах склалася думка, що питання, пов'язані з

та складання комплексу звітності, що відповідає міжнародним стандартам, потребує залучення широкого кола фахівців технічних, аналітичних, фінансових служб, юристів, оцінювачів та ін. Це, у свою чергу, вимагає від вищого керівництва усвідомлення своєї відповідальності в момент затвердження звітності до випуску і як наслідок створення відповідних умов для своєчасного збору та якісної обробки різнопланової інформації про діяльність підприємства і достовірного подання фінансової звітності.

3. Освітні проблеми. Зараз в законодавчій базі не існує обов'язкових вимог до бухгалтерів, що підтверджують знання із МСФЗ. Назриває потреба вносити зміни до програми вищої школи і поглибити програму предмета "Фінансова звітність зарубіжних країн". Тому регуляторам з урахуванням галузевої специфіки доцільно б було розробити програми підвищення кваліфікації з урахуванням МСФЗ, затвердити перелік існуючих міжнародних дипломів, що підтверджують знання з МСФЗ.

Основні відмінності відображення деяких операцій у Звіті про рух грошових коштів за НП(С)БО та МСБО наведені у таблиці [2; 6].

Таблиця

Відмінності відображення операцій у звіті про рух грошових коштів за НП(С)БО та МСБО

Питання	НП(С)БО 1	МСБО 7
1	2	3
Форма подання	Складають тільки прямим методом	Складають прямим або непрямим методом

Закінчення таблиці

1	2	3
ПДВ у складі надходжень від реалізації	Включається в показник надходжень	Не обов'язково. Надходження ПДВ можуть бути відображені окремою статтею
Сплачені відсотки	Класифікуються як грошовий потік від фінансової діяльності	Можуть бути класифіковані як грошовий потік від операційної, фінансової, інвестиційної діяльності
Отримані відсотки	Відсотки, отримані за банківським рахунком класифікуються як потік від операційної діяльності. Відсотки, отримані за позиками – потік від інвестиційної діяльності	Можуть бути класифіковані як потік від операційної, фінансової, інвестиційної діяльності
Отримані дивіденди	Класифікуються як потік від інвестиційної діяльності	Можуть бути класифіковані як потік від операційної, фінансової, інвестиційної діяльності
Сплачені дивіденди	Класифікуються як грошовий потік від фінансової діяльності	Можуть бути класифіковані як потік від операційної або фінансової діяльності
Звертання грошових потоків	Не допускається	Допускається у двох випадках: якщо платежі проходять за дорученням клієнта; якщо оборот великий, швидкий, а строки платежів короткі

Існують й інші відмінності між цими стандартами, а саме: несуттєві статті у формі № 1 "Баланс" і формі № 2 "Звіт про фінансові результати" згортаються з іншими суттєвими; фінансові активи показують окремими рядками; нематеріальні активи (основне завдання – правильно оцінити наявні нематеріальні активи. При безоплатному одержанні оцінку здійснюють не за справедливою вартістю, а за мінімальною плюс витрати з доведення до готовності до експлуатації. Якщо виготовляють нематеріальний актив власними силами і для себе, то потрібно включити в оцінку витратні рахунки 91-94. П(С)БО 8 не передбачено, що нематеріальні активи з невизначеним терміном експлуатації не амортизуються); у П(С)БО немає інформації щодо грантів, а МСБО 20 "Облік державних грантів" потребує їх розкриття; щодо інвестиційної нерухомості (П(С)БО 32 "Інвестиційна нерухомість" та МСБО 40 "Інвестиційна нерухомість"), то у П(С)БО 32 немає розділу "Розкриття інформації" який включає критерії класифікації, методи і допущення при визначенні справедливої вартості, ступінь участі незалежних оцінювачів, суми, що включають у формулу № 2 "Звіт про фінансові результати".

Отже, можна зробити висновок, що необхідність застосування МСФЗ на сьогодні – це надійна та зівствна основа для оцінки фінансових результатів діяльності та фінансового стану, неможливість без них здійснення порівняльного аналізу у зв'язку з відмінностями в бухгалтерському обліку, пошук інвесторами нових ринків інвестування капіталу, потреба у достовірній та зрозумілій фінансовій інформації. Тому розв'язання зазначених проблем повинне стати пріоритетом діяльності відповідних державних органів, професійних та громадських організацій.

Література: 1. Веріга Г. Проблемні аспекти трансформації фінансової звітності підприємств України відповідно до принципів МСФЗ / Г. Веріга // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. – № 9. – С. 19–25. 2. Орлова В. Трансформація фінансової звітності за міжнародними стандартами / В. Орлова // Бухгалтерський облік і аудит. – 2013. – № 5. – С. 3–7. 3. Лісничка О. В. Міжнародні стандарти як основний напрям удосконалення бухгалтерської звітності в системі економічної інформації / О. В. Лісничка // Економіка та підприємництво. – 2006. – № 5. – С. 190–193. 4. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку : монографія / С. Ф. Голов. – К., 2007. – 522 с. 5. Каменська Т. Міжнародні стандарти фінансової звітності в Україні: сучасний стан, практика і проблеми впровадження / Т. Каменська // Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. – № 12. – С. 39–43. 6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://minfin.gov.ua/>. – Назва з екрану. 7. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 "Звіт про рух грошових коштів" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://minfin.gov.ua/>. – Назва з екрану.